

S A I N T - A N T O I N E ' I N
M U C İ Z E S İ

Yazan : Maurice MAETERLINCK Çeviren : Dr. Hüseyin GÜMÜŞ

KİŞİLER

Saint-Antoine (Ermış-Antoine)

Mösyö Gustave (Güstav)

Mösyö Achille (Aşil)

Doktor

Papaz

Komiser

İki Polis memuru

Matmazel Hortense

Virginie (Virjini)

Kız ve erkek yeğenler

Misafirler ve ötekiler...

Bir Flaman şehrinde

Günümüzden bir sahne...

SAİNT ANTOİNE'NİN MUCİZESİ (1)

BİRİNCİ PERDE

FLANDRA'da küçük bir şehir. Büyük ve eski bir burjuva evinde bir giriş salonu, Sol tarafta, sokağa açılan garaj kapısı. Arka planda, eve girişi sağlayan büyük camlı kapının önünde bir kaç basamaklık bir merdiven. Duvar boyunca, üzeri muşamba ile kaplı bir kanepeler; pardesü ve şapkaların asılı bulunduğu bir portmanto ve vesayir... Perde açıldığında, kolları ve etekleri iyice sıvalı yaşlı hizmetçi Virginie görülür; bakır kovalar, bezler, süpürge ve fırçalar arasında mermer döşeme taşlarını bol su ile yıkamaktadır; işini zaman zaman bırakıyor; gürültülü bir şekilde sümkürüyor; mavi önlüğünün kenarıyla gözünden akan iri yaşları kurulamaktadır. Garaj kapısı çalınır; Virginie gider kapıyı açar; eşikte çamurlu, şekilsiz, renksiz, heryerinden yamalı bir çeşit abaya benzer hırka giymiş, yalınayak başı kabak, saçı sakalı birbirine karışmış uzun boylu zayıf bir ihtiyar görülür.

-
- (1) Hem satirik hem de hümoristik olan bu piyesde Maurice Maeterlinck ilk defa burjuvazi bir sınıfı ele alır; bu sınıfın içindeki köhneleşmiş geleneklerle alay eder; adiliklerini bize göstermeğe çalışır. Bu temayı, daha sonra yazdığı *Bules bleus* adlı eserinde en küçük teferruatlarına kadar inerek işlemiştir. Hem konu hem de şekil bakımından daha önce yazdığı eserlerinden farklı olarak bu piyes, bir nev'i *farçe*'dir. Daha eserini yayınlamadan Maeterlinck'in yakın dostları arasında büyük dedikodulara yol açmıştır; bu yüzden eseri fransızca olarak yayınlamaktan korkmuş; ilk defa 1903 yılında almanca olarak yayınlanmıştır; ancak 1919'da fransızcası yayınlanabilmiştir; Cenevre'de de sahneye konulmuştur. Burada dilimize çevirisini 1920 tarihli iki bininci baskısından sunuyoruz.

Ermiş Antoine yeryüzüne inmiş; iyilikler yapıp mucizeler yaratacaktır Burada karşımıza ihtiyar bir dilenci kılığında; bir ölü evi-

Virginie — Saint-Antoine

Virginie: — (*Kapıyı aralayarak*) Bu ne bu? Kırk defadır kapı çalıyor... Al sana bir dilenci daha!... Ne istiyorsun?...

Saint-Antoine: — İçeri girmek.

Virginie: — Olmaz, olmaz; üstün başın çok çamur; dur orada. Ne istiyorsun?...

Saint-Antoine: — Girmek istiyorum, o kadar.

Virginie: — Peki neden?...

Saint-Antoine: — Matmazel Hortense'i diriltmek için.

virginie: — Matmazel Hortens'i diriltmek için mi?... Ne demek oluyor bu?... Kimsiniz siz?...

Saint-Antoine: — Ermiş Antoine'im ben.

Virginie: — Padova'lı olan mı?...

Saint-Antoine: — Üstüne bastın. (*Ermişlik hâlesi yanar ve ışıldar.*)

Virginie: — Aman Allah'ım! doğruymuş!... (*Kapıyı ardına kadar açar; diz çöker; ellerini süpürge'nin sapında kenetleyerek bir solukta Meryem Ana duasını okur; daha sonra şaşkın bir şekilde sofular gibi ermişin eteğini öper.*) Aziz Antoine,

nin kapısını çalarak çıkar : Çok zengin yaşlı bir kadını diriltecektir. Böyle bir teklif nasıl reddedilebilir? Ermiş vazifesini yapar; herkesin şaşkınlığı içerisinde müteveffâ kadın ayağa kalkar; fakat kendisine sorulan bütün soruları karşılıksız bırakır; hayata yeniden gelmiştir ama konuşamamaktadır; konuşma yeteneğini kaybetmiştir. Bu yüzden ermiş; önce ailenin azarlarına, sonra da sitemlerine mâruz kalır; müteveffânın konuşmıyacağını boş yere izah eder; öteki dünyanın sırlarını açıklamasından korkmaktadır. Artık ermiş daha fazla dinlenmek istemez ve polise haber verilir. Komiser gelince herşey açıklığa kavuşur : Komiser, kendisini ermiş Antoine sanan kişinin aslında düşkünler yurdundan kaçmış usta bir büyücü olduğunu anlatır.

Ermiş yurda geri gönderilir; ihtiyar kadın da bu sefer kesin ve ebedî olarak ölü yatağına yığılır; zarif burjuvalar da eski ilgisiz yaşantılarına yeniden kavuşurlar.

Tercüme eden.

acıyın bize!... Aziz, yüce Antoine, dualarını bizden esirgemel...

Saint-Antoine: — Pekâla, şimdi müsaade edin de içeri gireyim; kapıyı da kapatın.

Virginie: — (*Asık suratla ayağa kalkarak*) İşte paspas, ayaklarınızı silin... (*Ermiş Antoine emri beceriksizce yerine getirir.*)

Tamam oldu, daha iyi şimdi. (*Kapıyı da kapatır.*)

Saint-Antoine: — (*Sağdaki kapıyı göstererek*) Matmazel bu odada değil mi.

Virginie: — (*Şaşkın ve hayran*) Evet. Nasıl bildin?... Hayret doğrusu!... Orada, büyük salonda... Zavallı kadın!... Daha yetmiş yedisindeydi... Çok genç değil mi?... Çok dindâr, çok liyâkatli idi... Çok acı çekti... Zengindi sonra... İki milyon bıraktı diyebilirim.. İki milyon, çok fazla...

Saint-Antoine: — Evet.

Virginie: — Bütün miras; iki yeğeni Mösyö Gustave'la Mösyö Achille ve çocuklarına kalıyor. Bu ev mösyö Gustave'in olacak... Sonra vasiyetinde papaza, kiliseye, kutsal eşya bekçisine, fakirlere, rahibe, ondört cizvit papazına, çalıştıkları zamana göre bütün hizmetkârlarına bağışta bulunmuş. En çok alanda benim. Otuz sene hizmet ettim; üçbin üçyüz frank alacağım. Ne güzel.

Saint-Antoine: — Doğru.

Virginie: — Bana borcu yoktu; aylıklarımı muntazaman ödemişti... Ne söylense boş... Ölümlerinden sonra bu kadarı yapan ev sâhipleri az bulunur... Aziz bir kadındı... Bugün toprağa veriliyor... Salonu görmek gerek... İnsanın içini açıyor. Yatağın, masanın, sandalyelerin, koltukların, piyanonun üzeri hep çiçek dolu... Her taraf bembeyaz çiçek; herşey çok güzel... Çelenkleri koyacak yer bulamıyorlar... (*Kapı çalınır. Gider açar; iki çelenkle geri döner.*) İşte iki tane daha... (*Çelenkleri inceleyip ağırlıklarını eliyle tartarak*) Bunlar, çok güzel bunlar... Temizliğimi bitirene kadar tutar mısınız? (*Çelenkleri ermiş Antoine'a verir; o da, ustalıkla herbirini bir eline alır.*) Bugün öğleden sonra mezarlığa götürecekler; herşeyin tertemiz olması gerek; ancak yetiştiririm...

Saint-Antoine: — Beni cesedin yanına götürün.

Virginie: — Sizi cesedin yanına götürmek mi? Hemen şimdi mi?...

Saint-Antoine: — Evet.

Virginie: — Hayır, imkânsız bu! Az daha bekleme gerek; onlar daha sofradalar.

Saint-Antoine: — Tanrı acele etmemi istedi; vakit geldi.

Virginie: — Ondan ne istiyorsunuz?

Saint-Antoine: — Daha önce söyledim size, ona hayatını geri vermek istiyorum.

Virginie: — Ona, hayatını geri vermek mi istiyorsunuz? Ciddi, onu diriltmek mi istiyorsunuz?

Saint-Antoine: — Evet.

Virginie: — Öleli üç gün oldu ama.

Saint-Antoine: — İşte bu yüzden onu diriltmek istiyorum ya!

Virginie: — Eskisi gibi yaşayacak mı?

Saint-Antoine: — Evet.

Virginie: — O zaman mirascıları da olmayacak?

Saint-Antoine: — Elbette

Virginie: — Fakat, mösyö Gustave ne der?

Saint-Antoine: — Bilemem.

Virginie: — Ölürken bana üçbin üç yüz frank vermişti; geri alır mı?

Saint-Antoine: — Elbette.

Virginie: — Bu iyi değil işte!...

Saint-Antoine: — Biriktirdiğiniz başka paranız yok mu?...

Virginie: — Meteliğim yok... Kazancımla geçinen bir bacım var da...

Saint-Antoine: — Şayet üç bin frankınızı kaybetmekten korkuyorsanız...

Virginie: — Üçbin üç yüz frank...

Saint-Antoine: — Şayet paranızı kaybetmekten korkuyorsanız, onu diriltmem.

Virginie: — Ya para ya o, başka çare yok mu?

Saint-Antoine: — Yok. Ya parayı al ya da vazgeç... Dualarınız yüzünden geldim ben; karar sizin...

Virginie: (*Bir an düşündükten sonra*) — Yine de diriltin onu... (*Ermişlik hâlesi yanar ve parlar.*) Neyiniz var?...

Saint-Antoine: — Sevindirdiniz beni.

Virginie: — O zaman da bu aletiniz yanıyor öyle mi?...

Saint-Antoine: — Evet, elimde değil...

Virginie: — Acayip... Beyaz perdelerden uzakta durun o hâlde... Ateş alabilirler...

Saint-Antoine: — Tehlikeli değil; ilâhî bir meşale... Beni cesedin yanına götürün.

Virginie: — Bekleyin dedim size; daha önce rahatsız edemem onları; hâlâ sofradalar.

Saint-Antoine: — Kim onlar?...

Virginie: — Ev sâhipleri tabî! Ve bütün aile... Önce iki yeğeni Mösyö Gustave, mösyö Achille, eşleri, çocukları; Mösyö Georges, Alberic, Alphonse ve Désire... kuzen ve kuzinler, papaz, doktor, daha kimler! Dostlar, çok uzaklardan gelmiş hiç görmediğimiz akrabalar... Çok zengin insanlar bunlar...

Saint-Antoine: — Ya?...

Virginie: — Sokağı gördünüz mtî?

Saint-Antoine: — Hangi sokak?

Virginie: — Bizim ki tabî!...

Saint-Antoine: — Evet...

Virginie: — Güzel bir sokak. Sol taraftaki bütün evler; bildiğiniz gibi fırıncının evi olan baştan birincisi hariç matmazele âittir. Sağ taraftakilerde mösyö Gustave'a âit. Tam yirmi tane. Hepsi para bunların!

Saint-Antoine: — Doğru.

Virginie: — (*Hâleyi gösterek*) Bak şeyiniz, aletiniz yanıyor...

(*Saint-Antoine:* — (*Hâleyi eliyle yoklayarak*) Evet galiba doğru...

Virginie: — Uzun zaman yanmaz mı?

Saint-Antoine: — Onu doyuran düşüncelere bağlı...

Virginie: — Evet. Ormanları, çiftlikleri, evleri var!... Mösyö Gustave'ın büyük bir nişasta fabrikası var: Bu yüzden ona nişasta Gustave derler. Tanımanız gerek. Aa! Evet! son derece iyi, son derece zengin bir aile... Gelirleri var, işleri yok. Ne güzel değil mi bütün bunlar!... Dostlar, tanıdıklar, kiracılar.... Hepsi de cenaze merasimi için geldiler: Bazıları da çok uzaklardan.... Hatta birinin, zamanında ulaşabilmek için iki gece iki gündüz yolculuk ettiğini söylüyorlar... Onu size de gösteririm; çok güzel bir sakalı var... Öğle yemeğini burada yiyorlar. Halâ sofradalar; rahatsız edilmek istemezler. Büyük bir öğle yemeği bu; tam yirmi dört takım... Yemek listesini gördüm... Herşey var, istiridyeler, çorbalar, üç tane antre, istakoz peltesi, Schubert usulü pişirilmiş alabalıklar, nasıldır bilir misiniz?...

Saint-Antoine: — Hayır.

Virginie: — Ben de bilmem; iyi olmalı herhalde; fakat bize göre değil... Matem nedeniyle şampanya vermiyorlar; şehrin en güzel mahzeni matmazelindi... Kaldıysa size bir bardak vermeğe çalışırım; görünce anlarsınız... Durun, ne yapıyorlar bir bakayım... (*Merdiveni çıkar; perdeleri aralar; canlı kapıdan bakar.*) Alabalıklara, Schubert usulü yapılmış alabalıklara başladılar galiba... Bakın işte Josephe ananasların yerini değiştiriyor... Daha henüz iki saatleri var... Oturun bakalım... (*Ermış Antoine kanepeye gider oturur.*) Yok yok oraya değil, çünkü üstünüz başınız çok camurlu; tabureye oturun; işimi bitirmem lâzım (*Ermış Antoine bir tabureye oturur; Virginie işe koyulup kovayla su almağa gider.*) Dikkat edin!... Ayaklarımızı kaldırım, su dökeceğim... Hayır, orada durmayın; canımı sıkıyorsunuz; burası hâlâ temiz değil... Şu köşede durun; tabureyi duvarın dibine koyun... (*Ermış Antoine emirleri uslu us-*

Iu yerine getirir.) İşte böyle, ayaklarınızın ıslanmasından
çekinmiyormusunuz... Acıkmadınız mı?...

Saint-Antoine: — Hayır, teşekkür ederim... Vaktim kalmadı; hadi
ev sâhiplerine haber verin...

Virginie: — Aceleniz ne?... Ne işiniz var yapacak?...

Saint-Antoine: — Bir kaç mucize daha.

Virginie: — Sofradayken onlara birşey diyemeyiz... Bekliyelim,
kahvelerini bitirsinler... Mösyö Gustave'ın hiç de hoşuna
gitmeyecek... Size karşı nasıl davranır bilemem; eve fa-
kirlerin alınmasından hoşlanmaz... Zengine benzer hâliniz
de yok...

Saint-Antoine: — Hayır, ermişler zengin olmaz.

Virginie: — İstedikleri verilir buna rağmen...

Saint-Antoine: — Evet, ama verilen herşey cennete götürülemez.

Virginie: — Olamaz mı? Papazlar verilen şeyleri alıyorlar ama?...
Öyle dediler, biliyorum; fakat halbuki... Hadi yeter bu ka-
dar. Suyum kalmamış... Baksana?...

Saint-Antoine: — Ne var?

Virginie: — Orada, sağındaki bakır musluğu görüyor musun?...

Saint-Antoine: — Evet.

Virginie: — Çeşmedir o; yanbaşınızda boş bir kova var. Dolduru-
verir misin bana?...

Saint-Antoine: — Memnuniyetle...

Virginie: — Birisi bana yardım etmezse temizliği yetiştiremiyece-
ğim... Kimse de bana yardım etmez; kimsenin aklı başın-
da değil... Sanki bir olay, ölmek!... Bu nedir biliyor mu-
sunuz?... Allahtan hergün böyle şeyler olmuyor... Daha
fazlasını temenni etmem... Misafirler buradan geçerken
mösyö, herşeyi temiz ve pırıl pırıl görmezse homurdan-
mağa başlar... Hoş bir şey değil bu!... Sonra, bakır eşya-
ları da temizlemem lâzım dahâ... Şu musluğu açsana; gü-
zel... Şimdi kovayı bana getir... Ayaklarınız üşümedi mi?

Eteklerini kaldır biraz, islanacaksın... Çelenklere dikkat et; taburenin üzerine bırak... Oraya, güzel, çok güzel. (*Ermış Antoine kovayı getirir.*) Sağol, çok nazıksın... Bir daha lâzım... (*Sesler ve yerinden oynayan sandalye gürültüleri duyulur.*) Dinleyin!... Ne oluyor... Bir bakayım... (*Camlı kapıya kadar gider*) Bak mösyö ayağa kalktı... Ne var acaba?... Bir anlaşmazlık mı çıktı acaba?... Fakat hayır, diğerleri daha yemekte... Joseph, papazın bardağını dolduruyor... Alabalıkları bitirmek üzereler... Mösyö dışarı çıkıyor... Belki kendisiyle konuşabilir ve sizin...

Saint-Antoine: — Evet, evet; hadi o hâlde, acele et biraz...

Virginie: — Olur. Kovayı bırak artık ihtiyacım yok... Oradaki süpürgeyi de alın... Öyle değil... Hadi oturun şimdi... (*Ermış Antoine emre uyup üzerinde çelenklerin bulunduğu tabureye oturmak ister.*) Hey! Hey! Ne yapıyorsun?... Çelenklerin üzerine oturuyorsun!...

Saint-Antoine: — Afedersin... Görmem biraz kıt...

Virginie: — Aptal!... Neyse daha temiz şimdi!... Mösyö Gustave, çelenkleri böyle görünce ne der... *Allahtan birşey olmadı... Ayarlarınız... Oturun şuraya; çelenkleri de dizlerinize koyun; ve sakın olun olun. Bilhassa kımıldama; şimdi yine bir yaramazlık yaparsın... (Ermışin önüne diz çökecek.)* Sizden bir ricam olacak...

Saint-Antoine: — Hadi o hâlde çekinmeyin....

Virginie: — Hayır yalnızken, lütfunu benden esirgeme. Ev sâhipleri gelince beni dışarı çıkarırlar; artık bir daha göremem. Şimdi sadece benim için dua edin; ihtiyarım; duaya çok ihtiyacım var.

Saint-Antoine: (*Ayağa kalkar; onu takdis eder; hâlesi de yanmıştır.*) — Seni takdis ederim kızım; çünkü iyisin, aklında kötülük yok, gönlün temiz, sitem etmiyorsun, büyük sıralara karşı korkun ve kötü niyetin yok, ödevlerine karşı saygılı ve sadıksın... Müsterih ol, evladım. Hadi şimdi git ev sâhibine haber ver. (*Virginie dışarı çıkar; Ermış Antoine tabureye oturur. Biraz sonra dipteki camlı kapıdan Mösyö Gustave Virginie ile birlikte içeri girer.*)

SAHNE II

Virginie, Saint-Antoine, Mösyö Gustave.

M. Gustave: — (Sert ve sinirli bir sesle) Ne var?... Ne istiyorsunuz? Kimsiniz siz?

Saint-Antoine: — (Saygıda kusur etmeden ayağa kalkarak) Ermiş Antoine efendim...

M. Gustave: — Deli misiniz siz?

Saint-Antoine: — Padova'lıyım.

M. Gustave: — Ne demek oluyor bu şaka? Gülecek durumda değilim. İçkilimisiniz siz? Hem neden buraya geldiniz? Ne istiyorsunuz?

Saint-Antoine: — Hâlanızı diriltmek istiyorum.

M. Gustave: — Nasıl?... Hâlamı diriltmek mi!... (*Virginie'ye*) Serhoş bu adam. Neden içeri aldın onu! (*Ermiş Antoine'a*) Dinle dostum, mantıklı ol biraz; eğlenecek vaktimiz yok; onu bugün toprağa veriyoruz; yarın gelin. Alın şu onluğu...

Saint-Antoine: — (*Haşifçe dikleşerek*) Onu bugün diriltmem lâzım.

M. Gustave: — Tamam, çok güzel, biraz sonra, merasim bitsin. Hadi bakalım, işte buradan çıkılır.

Saint-Antoine: — Ancak onu dirilttikten sonra çıkarım.

M. Gustave: — (*Oldukça sinirli*) A! Yeter be! Canımı sıkmağa başladın, anlıyor musun!... Misafirler bekliyor... (*Sokak kapısını gider açar.*) Hadi işte kapı; hadi bakalım acele et...

Saint-Antoine: — Ancak onu dirilttikten sonra çıkarım.

M. Gustave: — Demek öyle ha!... Pekâla, görelim bakalım... (*Camlı kapıyı açar ve seslenir.*) Joseph!

SAHNE III

Virginie, Saint-Antoine, M. Gustave, Joseph.

Joseph: — (*İki elinde, dumanı üstünde bir yemek tepsi olduğu hâlde kapı önünde görülmür.*) Evet Mösyö?...

M. Gustave: — (Tepsiye bakarak) Nèdir o?

Joseph: — Keklik.

M. Gustave: — İyi. Tepsiyi Virginie'ye ver şu sersemi de kapı dışarı et!... Hemen, dèrhal!...

Joseph: — (Tepsiyi Virginie'ye vererek) Pekâla mösyö... (Ermişe yaklaşarak) Hadi dostum; duymadın mı?... İçki vakti bitti, hadi bakalım dışarı... Hadi! Çık dışarı!... Uslu uslu çikalım rica ederim; ya da çek arabanı, yumruğum biraz sertçedir... Hadi be! Bekle dostum, bekle!... Aç kapıyı Virginie...

M. Gustave: — Dur, ben açayım... (Gider sokak kapısını açar.)

Joseph: — Pekâla, pekâla yeter; arabasını çekmeyecek anlaşılan! (Kollarını sıvayıp avuçlarına tükürerek) Ne olacak, göreceğiz bakalım... (Bir kakmayla kapı dışarı etmek için Ermiş Antoine'i hızla kucaklar; fakat bir adım bile yerinden oynatmağı başaramaz. Afallar.) Hey, Mösyö?...

M. Gustave: — Ne var?...

Joseph: — Nesi var bilmem. Sanki kök atmış. Kımıldatmanın imkânı yok.

M. Gustave: — Yardım edeyim mi sana... (İkisi birden ermiş itmeğe çalışırlar; fakat ermiş hiç kımıldamaz.)

M. Gustave: — (Alçak sesle) Aman dikkat edelim çok tehlikeli... Dev gibi güçlü!... Alttan almağa çalışalım... Bak dostum böyle bir günün önemini anlarsın sanırım... Halamı top-rağa veriyoruz; Ah! benim zavallı hâlam!

Saint-Antoine: — Onu diriltmeğe geldim.

M. Gustave: — Fakat, takdir edersiniz ki zamanı değil bunun... Keklikler soğuyor; misafirler bekliyor; sonra bizim de hiç gülmeğe niyetimiz yok. (M. Achille, elinde havlu camlı kapının önünde görülür.)

SAHNE IV

Öncekiler, M. Achille.

M. Achille: — Bu ne hâl, Gustave?... Ne var—... Keklikleri bekliyoruz.

M. Gustave: — Baksana bu mösyö gitmek istemiyor...

M. Achille: — Şarhös mu?

M. Gustave: — Elbette .

M. Achille: — Kapı dışarı edin, olsun bitsin.. Bir sersemle meşgul olacağız diye iyi bir öğle yemeğini kaçıramayız herhâlde?...

M. Gustave: — Başka çare yok...

M. Achille: — Ne demek başka çare yok... Ah! Başlarım şimdi ha!...

M. Gustave: — Bir de sen dene istersen...

M. Achille: — Bu cins bir serseriyle döğüşemem; Fakat Joseph var, arabacı var...

M. Gustave: — Denedik; yapacak bir şey yok; son çare olarak şiddete baş vurulmadıkca... (*Camlı kapının önünde öteki misafirler görülür. Çoğunun ağzı hâla dolu; kimisinin elinde kimisinin omuzunda havlu.*)

SAHNE V

Öncekiler ve dört misafir.

Bir misafir: — Ne oluyor?...

Öteki misafir: — Ne yapıyorsun öyle Gustave?...

Diğer misafir: — Ne istiyor bu adamcağız?...

Bir diğer misafir: — Bu da nereden çıktı?...

M. Gustave: — Çıkmak da istemiyor... Yine Virginie'nin bir ahmaklığı.. Başka şey yapmaz zaten; ne zaman bir fakir görse akli başından gidiyor... gerçekten çok aptal... Güya, halamızı görüp canlandırmak isteyen bu deliyi içeri almış.

Bir misafir: — Polise haber verelim. Hadi memurları çağirtin.

M. Gustave: — Yok, olmaz, istemem, polis istemem... Bilhassa böyle bir günde skandal istemem!...

M. Achille: — Hey Gustave?...

M. Gustave: — Ne var?...

M. Achille: — Orada, sol tarafta, girişin sonunda, birkaç parke taşı çatlamış gördün mü?

M. Gustave: — Evet biliyorum; önemli değil... Zaten parkeye mozayik döktürmeği düşünüyorum.

M. Achille: — Çok hoş olur bu!...

M. Gustave: — Ve bilhassa modern. Beyaz perdeli bu kapıya gelince buraya avcılığı, sınaî ilerlemeyi temsil eden av hayvanı ve meyvelerle dolu bir vitrin yaptırmak istiyorum.

M. Achille: — Anlıyorum.

M. Gustave: — Çalışma odama gelince (*Sağdaki odayı göstererek*) buraya almak istiyorum. Memurlarınki de öteki tarafta olacak..

M. Achille: — Ne zaman taşınıyorsun.

M. Gustave: — Cenaze merasiminden birkaç gün sonra... Bana kal-sa yarın yaparım ama uygun düşmez....

M. Achille: — Evet. Fakat bu arada şu adamdan kurtulalım...

M. Gustave: — Herife bak, sanki kendi evinde!...

M. Achille: — (*Ermış Antoine'a*) Bir de koltuk ister misin?

Saint-Antoine: — (*Saf, saf*) Hayır, sağ ol... Yorgun değilim...

M. Achille: — Bana bırakın; bir de ben deneyeyim... (*Ermış Antoine'a yaklaşarak*) Bak dostum, kimsiniz siz?...

Saint-Antoine: — Ermış Antoine.

M. Achille: Tamam, tamam, anlaşıldı... (*Diğerlerine hitaben*) Dik kafalı ama kötülüğü dokunduğu yok... (*Alaylı ve kışkulu bir merakla ermiş Antoine'a bakan misafirler arasında papazı farkeder.*) Fakat işte papaz da sizi tanıdı; size saygılarını sunmak ister... Yaklaşın biraz papaz efendi; ermişlik sizin işiniz... Benim işim ziraî makineler ve tarım aletleridir... İşte cennetten bir haberci, Yüce ermiş Antoine sizinle konuşmak istiyor... (*Alçak sesle papaza*) Bir de-li... Birşey farketirmeden yavaş yavaş kapı dışarı edelim; bir dışarı çıkarırsak tamam...

Öncekiler, Papaz, misafirler.

Papaz: — (*Babacan ve dokunaklı bir sesle*) Yüce ermiş Antoine, ilâhi varlığınızla şeref bahsettiniz, bu yeryüzüne; saygıda kusur etmeyen hizmetkârınız size hoş geldiniz der. Ermişliğiniz, ne arzu ederler acaba?...

Saint-Antoine: — Matmazel Hortense'i diriltmek.

Papaz: — Maalesef, onun öldüğü bir gerçek! Zavallı kadın!.. Fakat böyle bir mucize siz ermişlerin en büyüğü için kolaydır. Aziz merhumun size karşı özel bir bağlılığı vardı... Hadi sizi onun yanına götürüyüm; beni takibetmek lütfunda bulunur musunuz... (*Sokak kapısına doğru yürür ve Ermiş Antoine'a kapıyı göstererek*) Bu taraftan...

Saint-Antoine: — (*Sağdaki kapıyı göstererek*) Hayır bu taraftan...

Papaz: — Şayet aksini söylemek zorunda kalırsam sayın ermiş beni bağışlasın; ziyaretçilerin çokluğu yüzünden ceset karşıdaki eve nakledildi; zaten o ev de merhumundu....

Saint-Antoine: — (*Sağdaki kapıyı göstererek*) Ceset burada.

Papaz: — (*Sesi gittikçe daha etkinleşerek*) Aksini isbat etmek için sayın ermiş, bir dakika sokağa kadar beni izlemek lütfunda bulunurlar mı; mumları ve matemlik kumaşlarını hemen görecekler...

Saint-Antoine: — (*Israrla, durmadan sağdaki kapıyı göstererek*) Gireceğim yer burası.

Bir misafir: — Görülmüş şey değil!...

M. Gustave: — Fazla ileri gidiyor...

Bir misafir: — Kapıyı açıp ona hep beraber dışarı itelim.

M. Gustave: — Hayır, hayır, şamata istemem... Kızabilir... Çok tehlikeli; Herkül gibi kuvvetli... Israr etmeyin... Ben, Joseph, parmağını emen çocuklar değiliz; onu yerinden bile kıpırdatamadık... Çok tuhaf, harif çivilendi sanki...

M. Achille: — Fakat, cesetin ona bu odada bulunduğunu kim söyledi?...

M. Gustave: — Yine Virginie, rasgele gevezelik etmiş.

Virginie: — Ben mi, Mösyö? Ah! Hayır, şayet doğruyu söylemek gerekirse... işimle meşguldüm, evet veya hayır diye konuştum, bu kadar... Değil mi Ermiş Antoine?... (*Ermiş cevap vermez*) Fakat hadi cevap verin, sizinle nazik nazik konuşuyoruz...

Saint-Antoine: — (*Herzamanki dostlukla*) O söylemedi.

Virginie: — Gördünüz mü?... Ermiş biri bu!... Herşeyi önceden biliyordun... Herşeyi biliyor diyorum size...

M. Achille: — (*Ermiş'e yaklaşmış omuzuna dostca yavaş yavaş vurarak*) Hadi bakalım yığıdım; yeter bu kadar; yolun cehen-neme kadar!...

Misafirler: — Çıkacak mı!... Çıkılmıyacak mı!...

M. Achille: — Aklıma bir fikir geldi!

M. Gustave: — Nedir o?...

M. Achille: — Hani, doktor nerede?...

Bir misafir: — Hâlâ sofrada; alabalıkları bitirmekle meşgul...

M. Gustave: — Hadi gidin çağırın onu. (*Doktora haber vermeğe girerler.*) Tamam bu bir deli; bu da doktorun işi... (*Doktor ağzı dolu, havlu çenesinin altında içeri girer.*)

SAHNE VII

Öncekiler, Doktor.

Doktor: — Ne var?... Bir deli mi?... Bir hasta mı? Bir şarhoş mu? (*Ermiş'i farkeder*) bir zavallı bu!... Yapacak birşey yok!... Pekâla dostum, ne oluyor?... Ne arzu ediyorlar acaba?...

Saint-Antoine: — Matmazel Hortense'i diriltmek istiyorum...

Doktor: — A! Çok iyi anlıyorum, doktor değilsiniz siz. Elinizi müsaade edermisiniz?... (*Ermişini nabzını yoklar*) Ağrınız var mı?...

Saint-Antoine: — Hayır.

Doktor: — (Ermişin alnını ve başını yokluyarak) Ya burası?... Parmagımı bastığımda birşey hissetmiyor musunuz?

Saint-Antoine: — Hayır.

Doktor: — Çok güzel. Hiç baş dönmeniz olmaz mı?

Saint-Antoine: — Asla.

Doktor: — Peki, ya eskiden?... Sinir buhranı falan olmadı mı?... Dur bakayım... Güzel, çok güzel; derin derin nefes alıp verin... Daha kuvvetli, biraz daha kuvvetli... Mükemmel... Peki ne istiyorsunuz dostum?...

Saint-Antoine: — Şu odaya girmek istiyorum.

Doktor: — Ne yapmak için?...

Saint-Antoine: — Matmazel Hortense'i diriltmek için...

Doktor: — O odada değil.

Saint-Antoine: — Orada. Biliyorum.

M. Gustave: — Vazgeçmeyecek anlaşılan...

M. Achille: — Ona bir iğne yapsanız?...

Doktor: — Niçin?...

M. Achille: — Bayıltmak için... Daha sonra sokağa bırakırız...

Doktor: — Olmaz, olmaz, aptallık etmiyelim... Hem sonra tehlikeli olur bakarsın....

M. Achille: — Canı cehenneme, bizi ilgilendirmez. Deli, serseri veyâ sarhoşlara bakmakla görevli değiliz...

Doktor: — Benim fikrimi sorarsanız?...

M. Gustave: — Buyurun.

Doktor: — Bir deli, biraz kafadan, tamamen zararsız, fakat karşı çıkılırsa tehlikeli olabilecek bir manyakla karşı karşıyayız... Bu tipleri iyi tanırım... Burada biz biziz; zaten tuhaf olmasına rağmen böyle bir deneyle aziz merhuma saygısızlık etmiş de olmayız... Her türlü şamatayı önlemek ve hem de istediği basit bir şey, o hâlde içeriye bir dakika girmesine neden müsaade etmiyelim...

M. Gustave: — Asla olmaz!... Bizim gibi şerelfi bir aile içerisine hiç bir kötülüğü dokunmayan bir ölüyü diriltme gibi saçma bir bahane ile böyle ilk gelen birinin girmesini müsaade edersek, biz nereye gidelim....

Doktor: — Paşa gönlünüz bilir, tercih sizin... Bir yanda meçhul bir serseri; hiç birşey de onu fikrinden çaydıramaz; diğer yanda size hiç bir şey kaybettirmeyecek küçük bir taviz....

M. Achille: — Doktor haklı...

Doktor: — Korkulacak bir şey yok, herşey açık. Hem sonra biz de yanında onunla birlikte gireceğiz...

M. Gustave: — Kabul, bitirelim bu işi... Bilhassa bu gülünç hikâyeden de kimseye bir şey söylenmesin...

M. Achille: — Hâlamızını mücehverleri şöminenin üzerinde ama...

M. Gustave: — Biliyorum... Gözümü açarım; hiç kimseye güvenim yok zirâ... (*Ermîş Antoine'a*) Hadi bakalım bu taraftan girin. Elini çabuk tut bakalım, öğle yemeğini bile yemedik daha... (*Herkes sağdaki odaya girer; peşlerinden Ermîş Antoine; hâlesi de şiddetle yanar.*)

İKİNCİ PERDE

Bir salon. Geri plânda örtülerle dolu büyük bir yatağın üzerinde Matmazel Hortense'in ceseti yatmaktadır. İki mum yanmakta, küçük bir şimşir dalı, vs... Sol tarafta bir kapı. Sağ tarafta bahçeye bakan camlı bir kapı.

Önceki perdede görülen kişilerin hepsi soldaki kapıdan içeri girerler; peşlerinden Ermîş Antoine; M. Gustave ona yatağı gösterir.

SAHNE I

M. Gustave. Saint-Antoine. Virginie. A. Achille.

Bir misafir. Doktor. Yaşlı bir kadın.

M. Gustave: — İşte merhumun cesedi. Görüyorsunuz ölmüş. Tat-

min okdunuz mu?... Şimdi bizi bırakın artık. Kısa keselim bu deneyi. Mösyöye bahçe kapısının yolunu gösterin.

Saint-Antoine: — Müsaade buyurun. (*Odanın ortasına doğru ilerler. Cesete sert bir sesle hitabederek.*) Ayağa kalk!...

M. Gustave: — Hadi yeter artık... Bir yabancınn en saygılı ve en değerli duygularımızla böyle oynamasına uzun müddet tahammül edemeyiz...

Saint-Antoine: — Müsade edin!... (*Yatağa biraz daha yaklaşır; daha kuvvetli ve daha emredici bir sesle.*) Ayağa kalk!...

M. Gustave: — Yeter artık bel!... Sinir basıyor... Hadi bu taraftan; Kapı yanda...

Saint-Antoine: — Müsade edin... Çok uzaklara gitmiş... (*derin ve emredici bir sesle*) Matmazel Hortense, geri gel ve ayağa kalk!... (*Herkesin şaşkınlığı içerisinde ölü; önce hafif bir hareket yapar; gözlerini yarı açar; ellerini birbirinden ayırır; yatağı üzerinde yavaş yavaş doğrulur; başlığını düzeltir; sinirli ve hoşnutsuz bir tavırla etrafına bakınır. Sonra elbisesinin kolu üzerindeki mum lekesini sakın sakın kazımağa başlar. Boğucu bir seslik olur; sonra şaşkına dönmüş kalabalık arasından ilkin Virginie çıkar ve kendini dirilen kadının kolları arasına atar.*)

Virginie: — Matmazel Hortense! Yaşıyor! Bakın, mum lekesini kazıyor, bakın!... Gözlüklerini arıyor!... İşteler!... İşteler!... Ermiş Antoine!... Ermiş Antoine!... Mucize!... Mucize!... Mucize!... Diz çökün!... Diz çökün!...

M. Gustave: — Tamam anladık, sus!... Aptallık etme, sırası değil!...

M. Achille: — Söylenecek söz yok, yaşıyor...

Bir misafir: — Fakat, olamaz bu!... Ne yaptı ona?...

M. Gustave: — Gerçek değil bu; geri düşecek şimdi...

M. Achille: — Doğru, doğru, inan... Baksanıza bize bakıyor...

M. Gustave: — Hâlâ gözlerime inanamıyorum... Hangi âlemde yaşıyoruz? Artık yasalar kalktı galiba... Ne diyorsunuz doktor?...

Doktor: — (Afallamış) Ne mi düşünüyorum?... Fakat ne düşünmemi istersiniz?... Bu beni pek ilgilendirmez... Benim işim değil... Hem çok basit, hem çok saçma... Mademki yaşıyor ölmemiş demek ki... Bazen olabilir... Şaşılacak ve mucize diye bağırarak bir şey yok... Her hâlûkârda sorumlusu ben değilim...

M. Gustave: — Fakat bana demiştiniz ki...

Doktor: — Dedim, dedim... Önce hiç bir beyanda bulunmamıştım; ölümü teşhis eden ben olmadığımı da belirtiyim bu arada... Size boş bir ümit vermemek için söylemekten çekindiğim çok ciddi şüphelerim vardı hattâ... Sonra bütün bunlar bir şey ifade etmez; uzun müddet yaşayamayacağı de aşikâr...

M. Achille: — Bu arada, bu açık ve mutlu gerçeğe de inanmamız gerek...

Virginie: — Evet, evet, inanmalıyız!... Şüphe yok! Size söylemiştim; bir ermiş, büyük bir ermiş bu!... Bakın işte yaşıyor!... Gül gibi, tap taze!...

M. Gustave: — (Yatağa yaklaşır ve dirilen kadını kucaklayarak) Halacığım!... Sevgili halacığım, siz misiniz!...

M. Achille: — (O da yaklaşarak) Beni halacığım, beni tanıdınız mı?... Achille, yeğeniniz...

Bir yaşlı kadın: — Ya beni halazede?... Yeğeniniz Leontine...

Bir genç kız: — Ya beni cici anneciğim, beni tanıdınız mı? Bütün gümüş takımlarınızı verdiğiniz, küçük kızınız Valentine'im ben...

M. Gustave: — Gülümsüyor...

M. Achille: — Ama yok, hoşnut değil galiba...

M. Gustave: — Hepimizi tanıdı...

M. Achille: — (Halasının ağzının açılıp ve dudaklarının oynadığını görerek) Dikkat edin!... Konuşacak!...

Virginie: — Allah!... Allah'ı gördü o!... Bize cennetin derin zevklerinden bahsedecek!... Diz çökün!... Diz çökün!...

M. Achille: — Dinleyin! Dinleyin!...

SAHNE II

Matmazel Hortense. M. Gustave. Saint-Antoine.

M. Achille. Virginie. Doktor. Joseph.

Matmazel Hornense: — (Endişeli ve hoşnutsuz bir tavırla ermiş Antoine'a bakarak öfkeli ve keskin bir sesle) Bu yabancı da ne oluyor burada?... Böyle bir serserinin odama girmesine kim mücade etti? Daha şimdiden bütün halıları çamur etmiş! Çık dışarı! Çık dışarı!... Bilirsin Virginie, sana yasaklamıştım fâkirlerin....

Saint-Antoine: — (Emredici bir hareketle elini kaldırarak) Sukut!... (Kadın birdenbire cümlesini yarıda keser; ağzı açık kalır, hiç bir ses çıkaramaz olur.)

M. Gustave: — (Ermiş Antoine'a) Kusura bakmayın; size neler borçlu henüz bilmiyor... Söylenilecek söz yok, yaptığınız şeyi herkesin havsalası alamaz... İster rastgele olsun, ya da herneyse işte?... Tuhaf şey... İnancıma dair bir bilgim yok; ama her halukârda bildiğimi tek şey bahtiyar olmamdır; elinizi sıkılamakla gurur duyarım...

Saint-Antoine: — Gitmek istiyorum artık... İşlerim var...

M. Gustave: — Böyle değil ama!... İşleri olup bittiye getirmiyelim. Buradan eli boş çıkamazsın.... Halam size ne verir bilemem; bu onu ilgilendirir; onun namına konuşamamam; fakat kendi payıma düşeni, kayın biraderime de danışıp bu rastlantıyı mükâfatlandırmalıyız; yaptığınız iyilikten pişman olmayacaksınız; öyle değil mi Achille?...

M. Achille: — Tabî şüphesiz, pişman olmazsınız; aksi takdirde...

M. Gustave: — Pek zengin değiliz; çocuklarımız var; bir çok ümitlerimiz boşa gitti; ama böyle bir iyiliğe müteşekkirciz; dediğim gibi kısıtlı kaynaklarımızdan verilecek bir mükâfatla yapılan iyiliği elimizden geldiği kadar ödemedem, fakirde olsa, meçhul bir yabancıya bize yaptığı iyiliği söylememeye aile şerefimiz mücade etmez... Biliyorum; öyle iyilikler vardır ki ödenmesi, mükâfatlandırılması güçtür... Kime anlatabilirsiniz?... Biliyorum, biliyorum, sözümü kesmeyin.... Fakat birşey yapılmaması için bu bir sebep

teşkil etmez.... Görelim bakalım ne istersiniz, ne verilmesini arzu edersiniz?... Bizden dağları istemeğe kalkışmayın; veremeyiz; fakat mantıklı olabilen herşey yerine getirilecektir.

M. Achille: — Kayınbiraderim haklı; fakat bu arada bir karara varırken aramızda küçük bir yardım kampanyası açmayı teklif ediyorum.. Size pek zahmeti olmaz; hem kısa yoldan sizin de bir derdinize yarar...

Saint-Antoine: — Gitmek istiyorum... Başka yerde işim var...

M. Gustave: — Başka yerde iş! iş! Hem ne işiniz olabilir?... Hayır imkânsız bu; hiç de nazik değilsiniz... Hem sonra ne derler, aziz merhum halamızı bize geri veren birini böyle bırakıverdiğimiz öğrenilirse?... Şayet bir şey istemezseniz, -inceliğinizi anlıyor ve takdir ediyorum-, hiç olmazsa küçük bir hediyemizi kabul etmek lütfunda bulununuz... Oh! Pek büyük değil, korkmayın canım... Bir sigara kutusu, bir kravat iğnesi, bir lüle taşı piposu, üzerine adınızı adresinizi, doğum tarihinizi de kazıtırım...

Saint-Antoine: — Hayır, sağolun.... Yapamam....

M. Gustave: — Ciddi mi?...

Saint-Antoine: — Ciddi kelimesi zayıf kalır....

M. Achille: — (Sigara kutusunu çıkararak) Her halükârda bizimle birlikte bir sigara içme lütfunda bulunur musunuz... Reddetmek ayıp olur...

Saint-Antoine: — Teşekkür ederim, sigara içmem...

M. Gustave: — İnsanı deli eder bu.... Pekâla ne istiyorsunuz?... Bir istekte bulunmanız lâzım; çünkü neşeye garkettiğiniz bu evde ne varsa hepsi sizin.... Hepsi sizin olsun. Daha ne diyelim... Gönlümüzden kopan bir şey hiç olmazsa... Fakat böyle bırakıp gitmekle bize hakaret ediyorsunuz...

M. Achille: — Durun hele! Aklına çok iyi bir fikir geldi... Kayınbiraderimin belirttiği gibi hepimizin takdir ettiği inceliğini ben de anlıyorum; eğer mösyö bir şey almak istemiyorsa, çünkü hayat karşılıksızdır; bir değer konulamaz. Pekâla madem ki kendisine bahşedilen haktan vazgeçmesini

bildi, öyleyse bize mutlu bir tesadüf eseri yarıda bıraktığı öğle yemeğini bitirmek için birlikte sofraya oturma lutfunda neden bulunmasın derim... Ne dersiniz acaba? (Sözleri tasdik eden bir mırıltı).

M. Gustave: — Tamam oldu! Bu herşeyi halleder!... Hadin bakalım!... (*Ermiş Antoine'a*) Kabul mu?... Ne dersiniz?... Biraz sıkışırsak size de küçük bir yer, şerefli bir yer çıkarırız... Keklikler beklerken soğuyup kalacak; yazık değil mi!... İştah da yerinde... Hadi bakalım, kabul mü?... Resmiyet olmadı mı gururu olmayan mert insanlarız hepimiz, görüyorsunuz....

Saint-Antoine: — Gerçekten olmaz.... İzin verin.... Üzgünüm, yapamam... Beni bekliyorlar...

M. Gustave: — Bizi böyle reddedip gidemezsiniz... Hem önce, sizi bekleyen kim?...

Saint-Antoine: — Bir başka ölü...

M. Gustave: — Bir ölü!... Yine bir ölü!... Kaçmaz o... Bizi bir ölüye tercih etmezsiniz sanırım!... Bir ölü için bizim hatırımızı kırmak ha!...

M. Achille: — Hayır, durumu anlıyorum... Mutfağa inmek çok hoşunuza gider herhâlde... Gönlünüze göre olmak istersiniz belki...

M. Gustave: — Kahvesini içmek için de yukarı çıkacaklar...

M. Achille: — Tamam! Hayır demiyor... Bundan hoşlandı galiba... Anlıyorum... Hadi bakalım Virginie, bırak şimdi ev sâhibesini, bakıma ihtiyacı yok onun; mösyöye refakat et; ve senin küçük yerinde kendisine gereken ilgiyi gösteriver... Herşeyden yesin.... Hey, hey, Virginie ile siz, yaramazlık yapmazsınız sanırım!... (*Ermişe yaklaşıp göbeği üzerine dostca vurarak*) Tahmin edebildim değil mi?... Hadi bakalım ihtiyar tilki!... Koca soytarı!... Ah!... Koca ilâhi soytarı!...

Virginie: — (Telaşla) Ama mösyö?...

M. Gustave: — Ne var?...

Virginie: — Ne oldu bilmem; matmazel artık hiç konuşamıyor.

M. Gustave: — Nasıl konuşamıyor mu?

Virginie: — Hayır mösyö, bakın... Ağzını açıyor, dudaklarını oynatıyor, ellerini sallıyor; fakat sesi çıkmıyor...

M. Gustave: — Halacığım bu ne hâl? Bize birşey mi söylemek istiyorsun? (*Halası, evet işareti yapar.*) Ve yapamıyorsun?... Hadi biraz gayret et; geçici bir felç galiba... (*Halası işaretle konuşamadığını ifade eder*) Neyiniz var?... Ne istiyorsun?... (*Ermîş Antoine'a*) Ne demek bu?

Saint-Antoine: — Artık bir daha konuşamayacak.

M. Gustave: — Konuşamayacak mı?... Konuştu ama... Siz de duydunuz... Hatta size hoş olmayan şeylerde söyledi...

Saint-Antoine: — Unutkanlığım yüzünden oldu; artık hiç sesi çıkmıyacak.

M. Gustave: — Sesini ona geri vermediniz mi?...

Saint-Antoine: — Hayır.

M. Gustave: — Sesine ne zaman kavuşacak?

Saint-Antoine: — Hiç bir zaman.

M. Gustave: — Nasıl?... Hayatının sonuna kadar dilsiz mi kalacak?...

Saint-Antoine: — Evet!

M. Gustave: — Neden?

Saint-Antoine: — İfşâ edilmesi yasak olan gizli sırları gördü...

M. Gustave: — Gizli sırlar mı?... Hangi sırlar?...

Saint-Antoine: — Ölümler âlemindeki...

M. Gustave: — Ölümler âlemindeki mi?... Ne demek oluyor bu şaka?... Kimin için çalışıyorsunuz?... Fakat olamaz, bu böyle devam edemez! Konuştu o; hepimiz duyduk; tanıklarımız var... Herşeyi anlamağa başladığım bir sırada kötü niyetinizi ortaya koyup onun konuşma yeteneğini yok ettiniz. Derhal şimdi bunu ona geri verin, yoksa...

M. Achille: — Onu bu durumda bize vermektense, diriltmek için hiç zahmet etmeseydin...

M. Gustave: — Şayet onu bize tam olarak, budalaca ve beceriksizce müdahelenizden önceki durumu gibi veremeyecektiniz bu işe hiç karışmamanız gerekirdi.

M. Achille: — İyi bir davranış değil bu.

M. Gustave: — İtimadı suistimal...

M. Achille: — İtimadı suistimal; işte asıl söz; bağışlanamazsınız...

M. Gustave: — Bizimle alay etmek istiyordu galiba?...

M. Achille: — Size gelmeniz için kim yalvardı?... Söylemesi acı verici ama onu bu durumda görmekten ölü olarak görmek daha çok hoşuma gider!... Bu, onu sevenler için çok acıklı, çok zalimce birşey!... Mucize yaratma bahanesiyle gelip size hiç bir kötülüğü dokunmayan insanların huzurunu bozmağa ve etrafa bedbahtlık vermeğe hakkınız yoktu... Fakat göreceğiz bakalım, son gülen kim olacak!...

Doktor: — Bir dakika... Sakin olun... Bu adamın kötü davrandığı ortada; fakat ona ne diye kızıp duruyoruz; sorumsuz olduğu muhakkak.... (*Ermış Antoine'a yaklaşarak*) gözlerinizi muayene etmeme izin verirmisiniz, dostum.... Tam tahmin ettiğim gibi... Beni ilgilendirmeyen işlere burnumu sokuyor dedirtmemek için, bu mucizevî diriliş hakkında herkes yürekten teşekkürlerini bildirdiği bir sırada araya girmek istememiştim... Ne istediğimi biliyordum; işte benim gibi siz de görüyorsunuz ki ölmemiş... Burada ne tabiat üstü bir olay ne de gizlilik vardır; öyle ki bu kişinin haddinden fazla gücü var; ve bununla bazen kendi yararına bazen de yersiz şakalar yapmakla kendini aldatıyor. Tam zamanında geldi o kadar; şayet burada olmamış olsaydı siz ya da ben, birimizin bu mucizeyi yaratmamız ihtimali çok kuvvetlidir; madem mucize isteniyor...

M. Gustave: — Peki şimdi ne yapmak gerekecek?...

Doktor: — Fakat mademki tehlikeli, zarar vermesine engel olup emin bir yere koymalı onu.

M. Gustave: — Çok doğru; artık bu işe bir son verme zamanı geldi... (*ünleyerek*) Joseph!...

Joseph: — Mösyö?...

M. Gustave: — Sokağın ucundaki karakola kadar koş; iki polis memuru al getir... Kelepçe de getirsinler... Tehlikeli ve herşeyi yapabilmeğe muktedir bir kişi söz konusu; yeterince ispatladı zaten...

Joseph: — Peki Mösyö... (*Koşarak çıkar*).

Saint-Antoine: — Çekilip gitmeme müsaade eder misiniz....

M. Gustave: — Evet dostum, aptallık et bakalım... Tam zamanı... Evet, biraz sonra gidebileceksin.... Hatta, güzel ve soylu muhafızlarında olacak, bekle biraz....

M. Achille: — Evet, dostum, bize zorluk çıkartmağa kalkışma; o küçük şakalarınızı yapacak karakol diye adlandırdıkları çok hoş ve hatta çok kültürlü bir ortamda kabiliyetlerinizi gösterecek bol bol imkân bulacaksınız... Bilir misiniz «tütüne başlamak» ne demektir?...

Saint-Antoine: — Tütün mü?... Teşekkür kullanmam, hiç içmem...

M. Achille: — Öğrenirsiniz o hâlde... Şimdi bir tavsiye: Size refakat etme şerefine nail olacak baylar gelince... Fakat ahenkli ve ağır ayak sesleri duyuyorum galiba.... Geldiler işte!... (*Bir jandarma ve bir polis memuru ile birlikte Joseph içeri girer.*)

SAHNE III

Öncekiler, Jandarma, Polis.

Jandarma: — (*Ermiş Antoine'ı göstererek*) Cinayet işleyen kişi buradaki mi?....

M. Gustave: — Ta kendisi.

Jandarma: — (*Elini ermiş Antoine'nun omuzuna koyarak*) Evraklarınız!...

Saint-Antoine: — Ne evrakları?....

Jandarma: — Yok öyle mi?... Emindim zaten. İsminiz?...

Saint-Antoine: — Ermiş Antoine.

Jandarma: — Ermiş... ne?... Ermiş Antoine mi?... Bir hıristiyan adı değil bu; öteki gerçek adınızı bilmek istiyorum...

Saint-Antoine: — (Çok yavaş) Başka adım yok...

Jandarma: — Biraz nazik olalım değil mi?... Nereden çaldınız bu geceliği?...

Saint-Antoine: — Çalmadım, benim ki...

Jandarma: — O hâlde ben mi yalan söylüyorum?... Öyle değil mi? Hadi söyle? sıkılmıyor musunuz...

Saint-Antoine: — Bilmem... Galiba... Belki siz yanıyorsunuz.

Jandarma: — Küstahlıklarımı da not alıyorum. Nerelisiniz?...

Saint-Antoine: — Padova'lı...

Jandarma: — Padova mı?... Bu da ne demek?... Nerede bu yer?... Hangi bölgede?...

M. Gustave: — İtalya'da.

Jandarma: — Biliyorum, biliyorum; kendisine söyletmek içindi... A! demek italyansınız?... Belliydi zaten... Nereden geliyorsunuz?...

Saint-Antoine: — Cennetten.

Jandarma: — Hangi cennetten? Neresi şerirler diyarı?...

Saint-Antoine: — Ölülerin, dünyadaki hayatlarından sonra Allah'a kavuştukları yer...

Jandarma: — A! Çok güzel, anlıyorum... Mösyö, müziplik yapıp tepemi attırıyorsun.. Hadi bu kadar küstahlık yeter mösyö, aklınızı başınıza alın bakalım... Tamam göreviniz anlaşıldı; bu kadar yeter... E! daha başka, ne yürüttü başka? Ne çaldı?...

M. Gustave: — Daha ne çalsın, söylemiye cesaretim yok; kontrol edecek zaman bulamadım... Adil olmak lâzım herşeyden önce... Fakat yaptıkları yetmez mi...

Jandarma: — Emindim zaten.

M. Gustave: — Bize verdiği bedbahtlığı bir bilseniz... Merhum halamızın yasını tuttuğumuz ve öyle yemeğine başladığımız bir sırada sudan bir bahane, anlaşılması basit bir niyetle eve girmiş... Cesetin bulunduğu odayı açtırmak için hiz-

metçinin saflığından, basitliğinden faydalanmağa kalkmış. Bulanık suda balık avlayıp birşey vurabilmek için dağınıklığımız ve acımızdan faydalanmak istiyordu şüphesiz. Belki bir ortağı sayesinde halamızın mücevverleri ve gümüş takımlarını şömine üzerinde bulunduğunu öğrenmiştir... Ama şansı yaver gitmedi, halamız ölmemiş zirâ. Kötü niyetli bu kişiyi odasında görür görmez uyanmış; bağırmağa başlamış; ve onu büyük bir cesaretle suç üstü yakalamış. O zaman da uğradığı hayal kırıklığının intikâmını almak için, - ne yolla bilemem, bunu size doktor yeterince izah eder - halamızın konuşma yeteneğini yok etti; ve şimdi de bizi bedbaht etmek niyetiyle bütün ricalarımıza rağmen halamızın sesini geri vermediği reddediyor. İtham etmiyorum görüyorsunuz; sadece gerçeği söylüyorum. Gerisini doktora sorun lütfen...

Doktor: — Bütün gerekli izahatı komiserin huzurunda vereceğim. İstenirse bir rapor da yazabilirim.

M. Achille: — Hiç bir hata yok bu arada; bir serseri ya da bir deli; belki de bir başkası; her halükârda emin bir yerde bulunması gereken tehlikeli bir kişi...

Jandarma: — Muhakkak. Neyse kurtulacağız biraz sonra... Hey Rabutteau?...

Polis memuru: — Buyurun efendin?...

Jandarma: — Kelepçeler...

M. Gustave: — Baylar bizim için çok rahatsız oldunuz; gitmeden önce bizimle bir bardak birşeyler içme lütfunda bulunmusunuz....

Jandarma: — Reddedilmez değil mi Rabutteau?... Dostumuzun hiç uysal bir tavrı olmaşa da...

M. Gustave: — Çabuk bir şişeyle bardak Joseph... (*Joseph çıkar*), halamızın sıhhatine yeniden kavuşması şerefine içeceğiz...

Jandarma: — Bu arada bu da kötülük yapamaz.

M. Gustave: — Hâlâ yağmur yağıyor mu?...

Jandarma: — Bardaktan boşanırcasına... Sokağı geçene kadar, bakanın kabanım ne hâle geldi...

Polis memuru: — Yağmur mu yağıyor? Kar mı yağıyor? Bilinmiyor ama çok fena... (*Joseph bir tepsi ile içeri girer, sıra ile bardakları verir*).

Jandarma: — (*Bardağını kaldırarak*) Bayanlar, baylar şerefinize!...

M. Gustave: — (*Jandarma ile bardak tokuşturarak*) Şerefinize! (*Herkes gelip memurlarla bardak tokuşturur*) Bir bardak daha?...

Jandarma: — İsterim!... (*Dilini şaklatarak*) çok güzelmiş!

Saint-Antoine: — Susadım... Bir bardak su istiyorum...

Jandarma: — (*Sırıtarak*) Bir bardak su!... Olmaz. Ne dedi duydu-nuz mu?... Bekle biraz dostum, bol suya kavuşacaksın, hele bir dışarı çıkalım; pişmiş tavuk ağzına düşecek... Hadi bakalım yeter bu kadar... Rabutteau, kelepçeler; hey siz, ellernizi uzatın...

Saint-Antoine: — Fakat ben...

Jandarma: — Şimdi de zıncama, azarlama mı ha?... Bir de bu eksikti... Hepsi bir bunların... (*Garaj kapısının zili çalar*).

M. Gustave: — Kapı çalınıyor!... (*Josephe açmağa gider*) Saat kaç?... Belki davetliler gelmeğe başladı...

M. Achille: — Daha değil... Daha saat üç... (*İçeri polis komseri girer*).

SAHNE IV

Öncekiler, Komiser.

M. Achille: — Bakın işte Mösyö Mitrou, polis komseri...

Komser: — Bayanlar, baylar, iyi günler!... Öğrendim ki... (*Ermiş Antoine'ı farkederek*) bak hele aklıma geliyordu zaten; ermiş Antoine, ta kendisi, Padova'lı yüce ermiş Antoine...

M. Gustave: — Siz tanıyor musunuz onu?...

Komser: — Hem de çok iyi!... Anlarsınız ya biraz... (*Parmağı ile alınının önünde «kafadan» işareti yapar*) Hayattayken ola-

gan üstü bir büyücü olduğu söylenirdi... Her kaçışında aynı şeyleri yapıyor; hastaları iyileştiriyor, kamburları doğrultuyor, felçlileri yürütüyor... Ve daha kanunun yasakladığı bir çok şeyler... (*Ermış Antoine'a yaklaşıp ve iyice muayene eder*) Evet ta kendisi... Fakat son kaçtığından bu yana iyice değişmiş... O değilse bile kardeşidir... Tam bilinmeyen birşeyler var gibi geliyor bana... Bunu karakolda anlıyacağız; hadi bakalım işim acele; hadi bakalım çocuklar herkes görevi başına!...

M. Gustave: — Onu buradan bahçe kapısından çıkaralım; daha az dikkati çeker... (*Bahçeye bakan kapı açılır. İçeri yağmur, kar, rüzgâr çilenti girer.*)

M. Achille: — Ne hava be! Yağmur yağıyor, kar yağıyor, buz tutuyor. (*Ermış Antoine'ı kapıya doğru iterler.*)

Virginie: — (*Koşarak*) Ama mösyö... Zavallı adam... Baksanıza ayakları çıplak...

M. Gustave: — Ne yani?... Altına bir de araba mı çekelim?...

Virginie: — Olmaz, durun ona nalınlarımı vereyim... Alın bunları Ermış Antoine, benim başka var...

Saint-Antoine: — (*Nalınları giyerek*) Teşekkür ederim!... (*Hâlesi yanar.*)

Virginie: — Başınıza birşey de giymemiştiniz?... Nezle olacaksınız...

Saint-Antoine: — Hiç bir şeyim yok...

Virginie: — Benim şalımı alın... Şemsiyemi de getireyim.. (*Koşarak çıkar.*)

M. Achille: — Koca çılgın!...

M. Gustave: — Evet ama bu arada kapıdan çok soğuk geliyor.. Hadi bakalım karakola, bu işte bitsin....

Virginie: — (*Büyük bir şemsiye ile geri gelir; ermiş Antoine'a verir.*) İşte şemsiyem...

Saint-Antoine: — (*Ellerini gösterek*) Ellerimi bağladılar...

Virginie: — Ben tutarım.... (*Kapının önünde komserin peşinden iki memurun arasında çıkan ermiş Antoine'nun üzerine tutmak için şemsiyeyi açar; kar içinde gurup hâlinde uzaklaşırlar.*)

M. Gustave: — (*Kapıyı kapayarak*) Nihayet!...

M. Achille: — Öf be! Vakit geç oldu!... Ne can sıkıcı biriydi!...

M. Gustave: — (*Yatağa yaklaşarak*) Halama bakın?...

M. Achille: — Nesi var?... Çöküyor, düşüyor...

Doktor: — (*İleri atılarak*) Bilmiyorum... Galiba...

M. Gustave: — (*Yatağın üzerine eğilerek*) Halâ? Halâcıgım!... Ne oldu?...

Doktor: — Bu sefer, bitti... Demiştım zaten...

M. Gustave: — Fakat imkânsız bu!...

M. Achille: — Fakat doktor, baksanıza... Yapacak bir şey yok mu?...

Doktor: — Maalesef! Hiç birşey!... (*Bir sessizlik. Herkes yatağın etrafında toplanır.*)

M. Gustave: — (*İlkin soğuk kanlılığını toplayarak*) Ne gündü be!...

M. Achille: — Fırtınaya bakın!...

M. Gustave: — Hoş, o zavallı budalaya karşı biraz sert davranmadık mı!... Hem sonra, bize hiç bir kötülüğü de dokunmadı...